



Parlamentul
Republicii Moldova

CJ-06 nr. 181
28.12.2023

Comisia juridică, numiri și imunități

Raport asupra proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (nr. 473 din 14. 12. 2023) Lectura II

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de lege privind modificarea unor acte normative, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă a unui grup de deputați și comunică următoarele.

Proiectul de lege are ca obiect modificarea Codului electoral nr. 325/2022, precum și modificarea Legii privind partidele politice nr. 294/2008.

Necesitatea proiectului rezidă în vederea îmbunătățirii și optimizării procesului electoral, astfel încât să fie asigurată transparența și echitatea în desfășurarea alegerilor.

Modificările propuse la Codul electoral prevăd, în mod principal:

ajustarea noțiunilor de la art. 1 referitor la „agitația electorală” și „Registrul funcționarilor electorali”; revizuirea modalității de remunerare și a garanțiilor funcționarilor publici prevăzute la art. 45 și 158; ajustarea termenilor utilizați în vederea stabilirii condițiilor de raportare financiară de către concurenții electorali (art. 57-59); extinderea termenelor de prezentare a proceselor-verbale privind rezultatele votării de către organele electorale (art. 84 alin. (4¹) și art. 85 alin. (1)); reglementări ce țin de uniformizarea condițiilor pentru aplicarea procedurilor electorale (art. 90, 146, 154, 200 și 240); reglementarea termenului în care urmează a fi organizate alegerile prezidențiale (art. 135).

În Legea privind partidele politice se prevede modificarea art. 25 alin. (3) referitor la persoana responsabilă de finanțele partidului (trezorerul), în textul căruia se precizează că aceasta trebuie să aibă studii economice sau contabile specializate și să nu dețină funcții de demnitate publică.

Proiectul de lege a fost aprobat în prima lectură în ședința plenară din 15 decembrie 2023.

Pentru lectura a doua Comisia a examinat amendamentele parvenite din partea deputaților, Avizele Comisiilor permanente, Avizul Guvernului prin care se comunică susținerea proiectului cu ajustarea conform propunerilor formulate, Avizele Comisiei Electorale Centrale asupra proiectului legii și asupra amendamentelor unor deputați, Raportul de expertiză anticorupție precum și obiecțiile expuse de Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului. Totodată, în ședința Comisiei a fost dezbătut și acceptat amendamentul Dnei Olesia Stamate ce vizează modificarea articolului 21 din Legea privind partidele politice.

Decizia Comisiei aferent amendamentelor și recomandărilor parvenite din partea deputaților, din partea Guvernului și a Comisiei Electorale Centrale, obiecțiilor DGJ, este reflectată în sinteză, care este parte componentă a prezentului Raport.

În rezultatul dezbaterilor pe marginea proiectului, Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul majorității membrilor săi (7 voturi ”pentru”) propune proiectul de lege nr. **473 din 14. 12. 2023** spre examinare și adoptare, **în a doua lectură**, în cadrul ședinței plenare a Parlamentului.

Președintele Comisiei

Olesia STAMATE

SINTEZA
amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative
(nr.473 din 14. 12. 2023)
lectura II

Nr. d/o	Textul părții constitutive a proiectului de lege la care se propun amendamente, propuneri, obiecții	Autorul și conținutul amendamentului, propunerii, obiecții	Decizia Comisiei
1.	<p>Art.I. – Codul electoral nr. 325/2022 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 426–427, art. 770), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:</p> <p>1. La articolul 1:</p> <p>Următoarele noțiuni se expun în redacție nouă:</p> <p><i>”agitație electorală</i> - apeluri, declarații, precum și acțiuni de difuzare a informației care au scopul de a-i determina pe alegători să-și dea votul pentru unii sau pentru alți concurenți electorali sau pentru una dintre opțiunile la referendum;</p> <p><i>Registrul funcționarilor electorali</i> - bază de date pentru evidența la nivel național a funcționarilor electorali, parte integrantă a Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, în care se indică numele și prenumele acestora, anul nașterii, profesia (ocupația), funcția, locul de muncă, telefonul de contact, domiciliul/reședința temporară, numărul și perioada de valabilitate a certificatului de calificare, subiectul care l-a desemnat/numit, iar în cazul participării la alegeri, se indică data și tipul acestor alegeri, precum și calitatea deținută în organele electorale sau aparatele de lucru ale acestora. Modul de completare și evidență a datelor în registru se stabilește prin regulament aprobat de Comisia Electorală Centrală.”</p>	<p style="text-align: center;"><u>Direcția generală juridică</u></p> <p>În vederea respectării exigențelor art. 54 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 100/2017, pentru a asigura uniformitatea terminologiei utilizate, recomandăm la art. I pct. 1 din proiect în conținutul noțiunii „<i>Registrul funcționarilor electorali</i>” cuvintele „<i>certificatul de calificare</i>” să fie substituite prin cuvintele „<i>certificatul de calificare corespunzător</i>”.</p>	<p style="text-align: center;">Se acceptă parțial.</p> <p>Dacă preluăm textul din redacția de la noțiunea certificării se substituie cu „certificatul de calificare care confirmă formarea/specializarea în domeniul electoral” , noțiunea va avea următoarea redacție:</p> <p><i>”Registrul funcționarilor electorali</i> - bază de date pentru evidența la nivel național a funcționarilor electorali, parte integrantă a Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, în care se indică numele și prenumele acestora, anul nașterii, profesia (ocupația), funcția, locul de muncă, telefonul de contact, domiciliul/reședința temporară, numărul și perioada de valabilitate a certificatului de calificare, care confirmă formarea/specializarea în domeniul electoral, subiectul care l-a desemnat/numit, iar în cazul participării la alegeri, se indică data și tipul acestor alegeri, precum și calitatea deținută în organele electorale sau aparatele</p>

			de lucru ale acestora. Modul de completare și evidență a datelor în registru se stabilește prin regulament aprobat de Comisia Electorală Centrală.”
2.	<p>Art. I – Codul electoral nr. 325/2022 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 426–427, art. 770), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:</p> <p>2. La articolul 16 alin. (2) lit. c) textul ”Autoritatea Națională de Integritate” se substituie cu textul ”Ministerul Justiției”.</p>	<p>Guvernul</p> <p>La pct. 2, cu referire la intervențiile în cuprinsul art. 16 alin. (2), se atestă propunerea de substituire a Autorității Naționale de Integritate cu Ministerul Justiției în contextul atribuției de informare a organelor electorale cu privire la existența antecedentelor penale în cazul persoanelor care doresc să-și exercite dreptul electoral de a fi ales. În cuprinsul notei informative aferente proiectului, cu referire la această intervenție au fost identificate următoarele considerente: „Astfel, pentru înlăturarea unei carențe tehnice, necesită a fi exclusă „Autoritatea Națională de Integritate” din lista autorităților responsabile de prezentarea informațiilor despre persoanele care sunt condamnate la închisoare (privațiune de libertate) prin hotărâre judecătorească definitivă, precum și persoanele care au antecedente penale nestinse pentru infracțiuni săvârșite cu intenție (art. 16 alin. (2) lit. c) din cod). Pe aceeași filieră, urmează de revăzut și competența Ministerului Justiției în cazul prezentării informațiilor prevăzute la art. 16 alin. (2) lit. d) din Codul electoral nr. 325/2022 („persoanele private de dreptul de a ocupa funcții de răspundere prin hotărâre judecătorească definitivă”).” În acest sens, se atestă faptul că în cuprinsul proiectului de lege transmis spre avizare nu există propuneri de intervenție în cuprinsul art. 16 alin. (2) lit. d) din Cod, care ar corela cu argumentarea cuprinsă în nota informativă.</p> <p>Totodată, cu referire la prevederea preconizată la art. 16 alin. (2) lit. c) din Codul electoral, care atribuie Ministerului Justiției competența de informare a organelor electorale despre existența antecedentelor penale la persoanele care sunt condamnate la închisoare (privațiune de libertate) prin hotărâre judecătorească definitivă, precum și persoanele care au antecedente penale nestinse pentru infracțiuni săvârșite cu intenție prevăzute la art. 16 alin. (2) lit. c) considerăm că aceasta nu poate fi acceptată deoarece responsabilitatea respectivă excedează competențele ministerului în cauză, deoarece acesta nu este deținător al bazelor de date în care se conțin informații privind antecedentele penale, competență pe care o are de fapt Ministerul Afacerilor Interne . Astfel, în proiect se va propune doar excluderea sintagmei „Autoritatea Națională de Integritate”.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Pct. 2 va avea următorul cuprins: ”2. La articolul 16 alin. (2) lit. c) textul ” Autoritatea Națională de Integritate” se substituie cu textul Autoritatea Națională de Integritate și Ministerul Justiției în limita competențelor.”</p>
3.	<p>Art. I – Codul electoral nr. 325/2022 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 426–427, art. 770), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:</p> <p>3. La articolul 45: la alineatele (5), (8) și (9) după cuvântul ”precedent” se completează cu textul: ”aprobat de Guvern”;</p>	<p>Guvernul</p> <p>La pct. 3, referitor la art. 45 alin. (5), (8) și (9), propunem ca textul „aprobat de Guvern” să fie substituit cu textul „prognozat și aprobat de Guvern”.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Pct. 3 va avea următorul cuprins: ”3. La articolul 45: la alineatele (5), (8) și (9) după cuvântul ”precedent” se completează cu textul: ”prognozat și aprobat de Guvern”; alineatul (12) va avea următorul cuprins:</p>

	alineatul (12) va avea următorul cuprins: ”(12) În cazul organizării concomitente a două scrutine, precum și în cazurile stabilite la art.8 alin.(2), funcționarii electorali beneficiază de o majorare de 10% a mărării indemnizației stabilite în condițiile alin.(5), (8)–(10).”		”(12) În cazul organizării concomitente a două scrutine, precum și în cazurile stabilite la art.8 alin.(2), funcționarii electorali beneficiază de o majorare de 10% a mărării indemnizației stabilite în condițiile alin.(5), (8)–(10).”
4.	Art.I. – Codul electoral nr. 325/2022 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 426–427, art. 770), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează: 5. La articolul 55 alineatul (1) textul ”Concurentul electoral,” se substituie cu textul:” Partidul politic, concurentul electoral.”;	Directia generală juridică Ținând cont de definiția dată noțiunii „ <i>competitor electoral</i> ”, precum și de definiția termenului de „ <i>concurrent electoral</i> ” (art. 1 din Codul electoral nr. 325/2022) nu este clară oportunitatea completării propuse la art. I pct. 5 din proiect. Remarcăm că nota informativă ce însoțește prezentul proiect de lege nu conține careva justificări în acest sens.	Nu se acceptă. Este judicioasă menținerea propunerii de includere a cuvintelor ”partid politic” deoarece norma de la art. 55 se referă la înregistrarea trezorerului și nu conține noțiunea de competitor electoral.
5.	Art.I. – Codul electoral nr. 325/2022 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 426–427, art. 770), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează: 9. La articolul 59 alineatul (4) va avea următorul cuprins: ”(4) Comisia Electorală Centrală sau, după caz, consiliul electoral de circumscripție aprobă, prin hotărâre, rezultatele supravegherii sau controlului finanțării grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, acestea fiind reflectate în raportul cu privire la rezultatele alegerilor.”	Deputat Gaik Vartanean 1. La începutul proiectului se introduce Art. I., cu renumerotarea corespunzătoare a următoarelor articole, cu următorul cuprins: „Art. I. - Noțiunea de „ mesaj de interes public ”, din art. 3 din Legea nr . 62/2022 cu privire la publicitate va avea următorul cuprins: „mesaj de interes public - publicitate produsă și difuzată gratuit de agenții de publicitate la solicitarea instituțiilor publice, ce are ca obiect promovarea unor valori, idei și/sau scopuri de interes public ori comunitar, difuzată în vederea creșterii gradului de conștientizare, schimbării atitudinii și a comportamentului social, prevenirii și contracarării viciilor sociale; 2. După punctul 9 din proiect se introduce punctul 10, cu renumerotarea corespunzătoare a următoarelor puncte, cu următorul cuprins: „10. La articolul 70 alineatul (6) va avea următorul cuprins: „(6) Se interzice candidaților să utilizeze resursele administrative în scop de agitație electorală, inclusiv prin lansarea sau participarea la lansarea proiectelor de infrastructură sau a achizițiilor efectuate din bugetul public național, utilizarea echipamentelor, a mijloacelor și a bunurilor publice în perioada campaniei electorale. Autoritățile/instituțiile publice și cele asimilate acestora nu pot transmite/acorda concurenților electorali bunuri publice sau alte favoruri decât pe bază de contract, în condiții de egalitate pentru toți concurenții electorali.” Argumentare. Propunerea în cauză reflectă conceptul reflectat în Liniile directoare comune privind prevenirea și combaterea utilizării abuzive a resurselor administrative în cursul	1.Nu se acceptă. Depășește obiectul de reglementare a proiectului . 2.Nu se acceptă. Dacă completăm norma de la art. 70 alin.(6) din Codul electoral cu cuvintele ” <i>agitație electorală</i> ” Candidații electorali vor putea să participe la toate acțiunile care cad sub interdicțiile stabilite la 70 alin. (6) și va fi atenuată aplicabilitatea prevederii de la art. 16 alin. (3).

proceselor electorale, elaborate de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept. Astfel, se clarifică că este pasibilă răspunderii doar utilizarea resursei administrative în scop de agitalie electorală în campania electorală. Această propunere vine, în special, în contextul în care s-a demonstrat că prevederea în vigoare nu este utilizabilă, ori în campania electorală pentru alegerile locale generale din 2023 s-au constatat cazuri de folosire de către deputați-candidați a resursei administrative prin frecventarea ședințelor Parlamentului, utilizarea automobilelor de lucru, etc. (cu alte cuvinte- utilizarea resursei administrative) atât în campania electorală, cât și în perioada electorală, iar sancțiuni pentru comportamentul deviant în cauză- nu au urmat. Respectiv, pentru a nu permite aplicarea proporțională a acestei prevederi- se impune modificarea acesteia în corespundere cu textul prezentat.

Direcția generală juridică

1. În conținutul notei informative unul din motivele invocate drept temei pentru elaborarea prezentei inițiative legislative este „asigurarea transparenței”. În condițiile în care, pentru a asigura un control, o corectitudine a circulației mijloacelor financiare, în toate sferile sociale din Republica Moldova se aspiră la excluderea plăților în numerar, autorii proiectului dat propun expunerea normei de la art. 57 alin. (2) din Cod electoral în următoarea redacție - „Grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum **au dreptul să accepte donații în numerar la sediile/oficiile sale sau prin operațiuni bancare pe contul cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”**. Prin urmare, se propun și alte modificări în conținutul art. 57 din Codul electoral.

Ținând cont de promovarea masivă a digitalizării, utilizării resurselor electronice, considerăm că persoanele care doresc să facă donațiile vizate se pot apropia la orice bancă, sau oficiu poștal pentru a efectua plățile respective. Astfel fiind asigurat un control mai riguros și corect asupra plăților, transferurilor beneficiarilor de „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”. **Recomandăm revizuirea conținutului proiectului în vederea excluderii plăților/donațiilor în numerar.** Atragem atenția că nota informativă nu conține careva argumentări/justificări în acest sens.

2. Având în vedere propunerea de modificare/completare pentru norma art. 59 alin. (4), **art. I pct. 9** din proiect, bazându-ne pe conținutul curent al normelor art. 26, 37, 41, 54, 59 și 155 din Codul electoral, întru asigurarea uniformității terminologiei și respectării exigențelor tehnicii legislative, se impune necesitatea substituirii cuvintelor „*supravegherea finanțării partidelor politice*” de la **alin. (1)** al art. 59 din Cod prin cuvintele „**supravegherea finanțării și controlului partidelor politice**”.

1. Nu se acceptă.

Se menține redacția propusă de autorul proiectului.

Prin pct. 32 al Regulamentului CEC nr.1185/2023, donațiile în numerar sunt limitate la un salariu mediu pe economie pe anul respectiv. Totodată, la pct. 33 al aceluși regulament donațiile făcute în numerar de către persoane fizice se înregistrează obligatoriu prin intermediul echipamentului de casă și de control, destinate pentru înregistrarea operațiunilor de casă (în numerar), iar în cazul lipsei acestuia, se completează bonul de plată prevăzut de Ordinul ministrului finanțelor nr. 24/36/1998.

2. Se acceptă operarea modificărilor corespunzătoare și la alin. (1) art. 59 după cum urmează:

”9. La articolul 59 alineatele (1) și (4) vor avea următorul cuprins:

			<p>” (1) Supravegherea și controlul finanțării partidelor politice, a grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale are scopul de a verifica modul în care grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum respectă cadrul normativ în perioada în care își desfășoară activitatea, inclusiv prin verificarea corectitudinii, a caracterului complet al informațiilor și a termenului prezentării rapoartelor financiare cu anexele de rigoare, în limitele celor declarate și prezentate de subiect.</p> <p>(4) Comisia Electorală Centrală sau, după caz, consiliul electoral de circumscripție aprobă, prin hotărâre, rezultatele supravegherii sau controlului finanțării grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, acestea fiind reflectate în raportul cu privire la rezultatele alegerilor.”</p>
6.	<p>Art. I. – Codul electoral nr. 325/2022 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 426–427, art. 770), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:</p> <p>11. La articolul 85, alineatul (1) după textul ”în termen de 5 zile,” se completează cu textul ”iar în cazul alegerilor locale generale în 10 zile”;</p>	<p><u>Deputat Gaik Vartanean</u></p> <p>Art.I punctul 11 din proiect va avea următorul cuprins: „11. La articolul 85, alineatul (1) după cuvântul „prezidențiale,, se exclude textul „, locale generale,, iar după textul „în termen de 5 zile,,’ se introduce textul „iar în cazul alegerilor locale generale în 10 zile,,;,, <i>Argumentare.</i> Este o propunere tehnică, necesară pentru a ajusta textul din alin. (1) în totalitate la propunerea din proiectul de lege. De altfel, norma ar prevedea că pentru alegerile locale generale se aplică și termenul de 5 zile, și termenul de 10 zile.</p>	<p>Se acceptă. Pct. 11 va avea următorul cuprins:</p> <p>”11. La articolul 85 alineatul (1), prima propoziție va avea următoarea redacție:</p> <p>”(1) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumului republican, Comisia Electorală Centrală întocmește, în termen de 5 zile, iar în cazul alegerilor locale generale în 10 zile</p>

		<p align="center"><u>Directia generală juridică</u></p> <p>Cu referire la modificarea expusă la pct. 11 al art. I din proiect atenționăm că în redacția propusă, fără a efectua alte modificări în conținutul acesteia, norma de la alin. (1) al art. 85 din Cod va avea următoarea redacție:</p> <p><i>„În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale, locale generale și al referendumului republican, Comisia Electorală Centrală întocmește, în termen de 5 zile, iar în cazul alegerilor locale generale în 10 zile în baza actelor prezentate de către consiliile electorale de circumscripție, un proces-verbal care conține:”</i></p> <p>Recomandăm revizuirea conținutului pct. 11 al art. I din proiect și expunerea acestuia ținând cont de exigențele tehnicii legislative și a rigorilor art. 54 din Legea nr. 100/2017.</p> <p align="center"><u>Centrul Național Anticorupție</u></p> <p>Cu referire la modificarea propusă de proiect pentru art.85 alin.(1) din Codul electoral, aceasta nu corespunde rigorilor de tehnică legislativă, iar ca urmare va permite interpretări abuzive la aplicare în ceea ce privește termenul în care Comisia Electorală Centrală întocmește procesul-verbal în cazul alegerilor locale generale.</p> <p>Prin urmare, integrând textul propus cu redacția în vigoare a art.85 alin.(1) din Codul electoral, utilizarea textului <i>„în cazul alegerilor locale generale în 10 zile”</i> nu oferă o înțelegere clară a prevederilor respective privind termenul în care se întocmește procesul-verbal în cazul alegerilor locale generale, deoarece nu se precizează dacă acest termen este de 5 zile sau de 10 zile. <i>Or, art.62 alin.(2) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative stabilește expres că modificările aduse actului normativ trebuie să se integreze armonios în actul respectiv, asigurându-se unitatea de stil și de terminologie, precum și succesiunea firească a elementelor structurale.</i></p>	<p>în baza actelor prezentate de către consiliile electorale de circumscripție, un proces-verbal care conține:”</p> <p>Se acceptă. Redacția normei a fost reformulată.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Textul art. 85 alin. (1) a fost reformulat ținând cont de art. 62 alin. (2) din Legea nr. 100/2017.</p>
7.	<p>Art.I. – Codul electoral nr. 325/2022 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 426–427, art. 770), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:</p> <p>12. La articolul 90: alineatul (4) va avea următorul cuprins:</p>	<p><u>Deputat Gaik Vartanean</u></p> <p>Art. I punctul 12 din proiect va avea următorul cuprins:</p> <p>„12.La articolul 90: alineatul (4) va avea următorul cuprins: „(4) În perioada electorală a alegerilor generale sunt difuzate doar mesajele de interes public privind organizarea și desfășurarea alegerilor aprobate de Comisia Electorală Centrală.” ;</p>	<p>Urmare a discuțiilor, Comisia a decis excluderea din proiect a propunerii de modificare a alin. (4) art. 90 din Codul electoral</p>

<p>„(4) În perioada electorală a alegerilor generale sunt difuzate doar mesajele de interes public aprobate de Comisia Electorală Centrală.”;</p> <p>alineatul (12) va avea următorul cuprins:</p> <p>”(12) În perioada electorală, procedurile de organizare și desfășurare a sondajelor de opinie privind preferințele politice ale alegătorilor și a exit-pollurilor sunt stabilite prin regulament aprobat de Comisia Electorală Centrală. Pot fi realizate și date publicității doar sondajele de opinii autorizate. Realizarea, difuzarea și reflectarea rezultatelor sondajelor de opinii neautorizate se sancționează conform legislației.”;</p>	<p>alineatul (12) va avea următorul cuprins:</p> <p>”(12) În perioada electorală, procedurile de organizare și desfășurare a sondajelor de opinie privind preferințele politice ale alegătorilor și a exit-pollurilor sunt stabilite prin regulament aprobat de Comisia Electorală Centrală. Pot fi realizate și date publicității doar sondajele de opinii autorizate. Realizarea, difuzarea și reflectarea rezultatelor sondajelor de opinii neautorizate se sancționează conform legislației.”;</p> <p><i>Argumentare.</i> Această modificare vine să delimiteze, clar, competențele Comisiei Electorale Centrale în perioada electorală, în corespundere cu obiectul de reglementare a Codului electoral nr. 325/2022. Acest obiect este în corespundere cu art. 43 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, din preambulul codului în cauză, care dispune expres: „prezentul cod stabilește modul de organizare și desfășurare a alegerilor pentru Parlament, pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, pentru autoritățile administrației publice locale, a alegerilor regionale, precum și modul de organizare și desfășurare a referendumurilor.” în coroborare cu art. 18 din Codul electoral nr. 325/2022. Cu alte cuvinte, ar reprezenta o încălcare a competenței din partea Comisiei Electorale centrale să se expună asupra mesajelor de interese publice care vizează, alte subiecte decât organizarea și desfășurarea alegerilor.</p> <p> Direcția generală juridică</p> <p>Prin conținutul pct. 12 al art. I din proiect se propune modificarea alin. (4) al art. 90 din Codul electoral prin excluderea/omiterea din conținutul acesteia cuvintelor „<i>publicității politice</i>”.</p> <p>În acest context, atragem atenția la norma art. 54 alin. (9) din Codul electoral unde este prevăzut că „<i>în perioada electorală, furnizorii de servicii media sunt obligați să prezinte Comisiei Electorale Centrale săptămânal informația privind veniturile obținute din publicitatea politică/electorală a fiecărui partid politic/bloc electoral/concurent electoral</i>” și alin. (10) unde este prevăzut ca „<i>în perioada electorală, difuzorii de publicitate proprietari sau gestionari ai dispozitivelor de publicitate fixă sau mobilă sunt obligați să prezinte Comisiei Electorale Centrale săptămânal informația privind veniturile obținute din publicitatea politică/electorală a fiecărui partid politic/bloc electoral/concurent electoral.</i>”</p> <p>Atenționăm că alte perioade de difuzare a „publicității politice” Codul electoral nu stabilește, deși art. 10 alin. (1) din Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate prevede că „<i>în perioada electorală, difuzarea publicității politice se face în conformitate cu prevederile Codului electoral</i>”.</p> <p>Totodată, remarcăm că modificarea propusă pentru alin. (4) al art. 90 din Codul electoral reproduce întocmai norma de la art. 17 alin. (2) din Legea nr. 62/2022, iar conform art. 55 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 – „<i>în cazul în care proiectul actului normativ cuprinde prevederi ce se regăsesc în alte acte normative în vigoare, se face trimitere expresă la actul normativ care le conține</i>” fără a le reproduce/dubla în cuprinsul altor acte normative.</p>	<p>La propunerea Comisiei, modificarea propusă pentru alin. (4) art. 90 Cod electoral a fost exclusă din proiect.</p>
--	--	---

8.	<p>Art.I – Codul electoral nr. 325/2022 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 426–427, art. 770), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:</p> <p>13. La articolul 102 alineatul (5) se completează cu o nouă literă g) cu următorul conținut: ”g) nerespectarea cerințelor stabilite la articolele 68, 112, 113, 139”;</p>	<p>Deputat Gaik Vartanean</p> <p>Art. I punctul 13 din proiect se exclude, cu renumerotarea corespunzătoare, a următoarelor puncte.</p> <p><i>Argumentare.</i> Prevederea în cauză trebuie să fie exclusă deoarece este una absolut ambiguă și poate crea o multitudine de situații de aplicare abuzivă, a anulării înregistrării candidatului sau concurentului electoral. Astfel, art. 68 prevede o multitudine de norme și procese care trebuie să fie întreprinse în procesul de înregistrare a candidatului/concurentului electoral, multe din aceste procese fiind întreprinse de organele electorale, iar ca și consecință- norma propusă ar putea aduce la sancționarea concurentului electoral din cauza greșelilor sau abuzurilor comise de către terți (ex. organele electorale) în procesul de înregistrare a candidatului/concurentului electoral. Mai mult ca atât, norma în cauză ar putea aduce la încălcarea principiului securității raporturilor juridice și puterii lucrului judecat (ex. Odată ce organul electoral a înregistrat candidatul, iar actul nu a fost contestat în corespundere cu procedura, prevederea propusă în proiect ar permite anularea înregistrării acestuia contrar principiilor invocate).</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Argumentarea autorului proiectului este axată pe trimiterea la art. 68 din Codul electoral. Subliniem că după înregistrarea concurenților electorali de către organele electorale, se pot constata inclusiv depunerea unor acte false sau declarații false de către autorități în competența cărora cade o atare constatare.</p>
9.	<p>Art.I – Codul electoral nr. 325/2022 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 426–427, art. 770), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:</p> <p>14. Articolul 135 va avea următorul cuprins: ”Articolul 135. Stabilirea datei alegerilor</p> <p>(1) Data alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se stabilește prin hotărâre a Parlamentului, cu cel puțin 60 de zile înainte de ziua alegerilor.</p> <p>(2) Alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se organizează cu cel mult 60 de zile înainte de data expirării mandatului Președintelui în funcție, însă nu mai târziu de termenul stabilit de art. 90 alin. (4) din Constituție.</p> <p>(3) În caz de vacanță a funcției de Președinte al Republicii Moldova în urma demisiei, demiterii, a imposibilității definitive de a-și exercita</p>	<p>Deputat Veronica Roșca</p> <p>1. La Art. I. pct. 14, modificarea alin.(1) și alin. (2) al art. 135 din Codul electoral va avea următorul cuprins: ”(1) Data alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se stabilește prin hotărâre a Parlamentului, cu cel puțin 90 de zile înainte de ziua alegerilor. (2) Alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se organizează cu cel mult 90 de zile înainte de data expirării mandatului Președintelui în funcție, însă nu mai târziu de termenul stabilit de art. 90 alin. (4) din Constituție.”.</p>	<p>Se acceptă următoarea redacție la alin. (1) și alin. (2) al art. 135 din Codul electoral:</p> <p>”(1) Data alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se stabilește prin hotărâre a Parlamentului, cu cel mult 90 de zile înainte de ziua alegerilor. (2) Alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se organizează cu cel mult 90 de zile înainte de data expirării mandatului Președintelui în funcție, însă nu mai târziu de termenul stabilit de art. 90 alin. (4) din Constituție.”.</p>

	<p>atribuțiile sau a decesului, alegerile se organizează în termen de 60 de zile din ziua în care a intervenit vacanța.”;</p>	<p><u>Direcția generală juridică</u></p> <p>Cu privire la propunerea de modificare a art. 135 alin. (2) (pct. 14 art. I din proiect), care vizează formularea „<i>alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se organizează cu cel mult 60 de zile înainte de data expirării mandatului Președintelui</i>”, se subliniază importanța respectării normelor legale. În acest context, se constată necesitatea revizuirii/modificării prevederilor articolului 90 din Constituție pentru a asigura coerența și conformitatea între diferitele dispoziții constituționale.</p> <p><u>Guvernul</u></p> <p>La pct. 14 referitor la art. 135: În norma propusă pentru alin. (3) din acest articol se constată caracterul echivoc al sintagmei „în termen de 60 de zile din ziua în care a intervenit vacanța”. În conformitate cu art. 90 alin. (4) din Constituție, în termen de 2 luni de la data la care a intervenit vacanța funcției de Președinte al Republicii Moldova, se vor organiza, în conformitate cu legea, alegeri pentru un nou Președinte. Prin urmare, în cazul în care se dorește reglementarea prin lege a situației privind organizarea alegerilor Președintelui în cazul vacanței funcției survenite în urma demisiei, demiterii, imposibilității definitive de exercitare a atribuțiilor sau decesului, la instituirea termenului în care acestea urmează a fi desfășurate considerăm că este mai oportun a se merge pe preluarea strictă a textului normei constituționale, pentru a se evita generarea unor discuții speculative la subiect de natura celor care au însoțit Decizia Curții Constituționale nr. 83/2019 de inadmisibilitate a sesizării nr. 102b/2019 privind interpretarea articolului 85 alin. (1) coroborat cu articolele 63 alineatele (2) și (3), 69 alin. (2) și 103 din Constituția Republicii Moldova (data de la care se calculează termenul de trei luni de inactivitate a Parlamentului în vederea dizolvării sale). Astfel, în vederea aplicabilității normei constituționale prevăzute la art. 90 alin. (4), conform intenției legiuitorului constituant, termenul alegerii Președintelui în cazul vacanței funcției survenite în urma demisiei, demiterii, imposibilității definitive de exercitare a atribuțiilor sau decesului, urmează a fi stabilit de „2 luni” prevăzut de Constituție. În continuare, calculul nemijlocit al termenului dat se va realiza în conformitate cu regulile generale în materie consacrate de Codul civil la art. 383-390.</p>	<p>Pct 14 din proiect urmează a fi redactat conform amendamentului VR nr.15/03-276 din 26 decembrie 2023 și Avizul CEC</p> <p>Comisia a luat act de propunerea Guvernului. Pct. 14 urmează a fi redactat conform amendamentului VR nr.15/03-276 din 26 decembrie 2023 și Avizul CEC</p>
10.	<p>Art.I. – Codul electoral nr. 325/2022 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 426–427, art. 770), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:</p> <p>15. La articolul 146 alineatul (4) va avea următorul cuprins:</p> <p>”(4) Al doilea tur de scrutin are loc la 2 săptămâni de la data primului tur de scrutin, în condițiile prezentului cod. Data celui de-al doilea tur</p>	<p><u>Direcția generală juridică</u></p> <p>Nu este clară oportunitatea păstrării în conținutul art. 146 alin. (4) din Codul electoral a cuvântului „imediat” în condițiile în care modificarea propusă la pct. 15 al art. I din proiect presupune o marjă de timp „nu mai târziu de 10 zile până la”.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Cuvântul imediat vine să excludă tergiversarea stabilirii datei celui de-al doilea tur de scrutin de către organul electoral și eventual limitarea perioadei de desfășurare a agitației electorale de candidați.</p>

	<p>de scrutin se stabilește prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale, imediat după procesarea rezultatelor votării din primul tur de scrutin, însă nu mai târziu de 10 zile până la data scrutinului respectiv. Informația despre organizarea celui de-al doilea tur de scrutin se aduce la cunoștința publică de către Comisia Electorală Centrală în termen de 24 de ore de la data la care s-a adoptat hotărârea.”;</p>		
<p>11.</p>	<p>Art.I. – Codul electoral nr. 325/2022 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 426–427, art. 770), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:</p> <p>17. La articolul 158 propoziția a doua va avea următorul cuprins: ” Membrii consiliului electoral respectiv beneficiază de o majorare de 5% a mărimii indemnizației stabilite în condițiile art.45 alin. (5), (8) – (10).”;</p> <p>18. La articolul 200 alineatul (2) litera d) va avea următorul cuprins: ”d) cererea privind confirmarea reprezentantului concurentului electoral și/sau a persoanei responsabile de finanțe (trezorier), după caz.”;</p> <p>19. La articolul 240, cifra ”1/3” se substituie cu cifra ”1/4”.</p>	<p><u>Guvernul</u></p> <p>La pct. 17, semnalăm că, în formula propusă, norma de modificare a art. 158, care prevede o majorare de 5 % a mărimii indemnizației stabilite în condițiile art. 45 alin. (5), (8)-(10) membrilor consiliului electoral pentru îndeplinirea atribuțiilor speciale în cadrul desfășurării alegerilor locale, va avea un impact asupra bugetului de stat, însă în Nota informativă, la compartimentul fundamentarea economico-financiară a proiectului se indică că pentru implementarea proiectului nu va fi necesară alocarea mijloacelor bugetare suplimentare. În contextul dat, Comisia Electorală Centrală urmează să prezinte costuri estimative necesare pentru majorarea indemnizației menționate în cadrul alegerilor locale.</p> <p>Sub rezerva celor menționate mai sus, cu titlu general vom remarca și faptul că legislația electorală necesită a fi aliniată la recomandările incluse în Raportul Comisiei Europene privind extinderea, blocul ce vizează Criteriul politic. În acest sens, cu titlu de informare urmează a fi reținute cerințele/recomandările din partea Uniunii Europene: „a se pune accent pe asigurarea transparenței finanțării partidelor politice și a responsabilității în ceea ce privește finanțarea campaniilor electorale. Se vor examina opțiuni suplimentare de reglementare a implicării terților în campaniile electorale, ținând cont de recomandările GRECO și ODIHR”. Dat fiind că, raportarea privind implementarea respectivei(lor) recomandări urmează a fi asigurată în anul 2024, acest fapt presupune necesitatea asumării, la această etapă, a măsurilor corespunzătoare.</p> <p><u>Deputat Veronica Roșca</u></p> <p>La Art.I. după pct. 17 se va completa cu un nou punct 18, cu renumerotarea corespunzătoare a punctelor ce urmează, cu următorul cuprins:</p> <p>”18. La articolul 184 alineatul (2) va avea următorul cuprins:</p> <p>”(2) Referendumul republican nu poate avea loc cu 60 de zile înainte și nici cu 60 de zile după ziua desfășurării alegerilor parlamentare, prezidențiale și locale generale, decât dacă se desfășoară în aceeași zi. În aceeași zi nu pot avea loc două referendumuri republicane.”</p>	<p>Comisia juridică a luat act de Avizul Guvernului, aprobat prin Hotărârea nr.1093 din 27.12.2023, în care se menționează despre susținerea proiectului de lege supus avizării și se propune CEC să prezinte costuri estimative necesare pentru majorarea indemnizației menționate în cadrul alegerilor locale.</p> <p>Se acceptă. Completarea proiectului cu pct. 18 și renumerotarea corespunzătoare a punctelor. Pct. 18 se expune în conformitate cu Avizul CEC și va avea următorul cuprins:</p> <p>”18. La articolul 184 alineatul (2) va avea următorul cuprins:</p>

			<p>”(2) Referendumul republican nu poate avea loc cu 60 de zile până și cu 60 de zile după ziua desfășurării alegerilor parlamentare, prezidențiale și locale generale, decât dacă se desfășoară în aceeași zi cu alegerile parlamentare sau prezidențiale. În aceeași zi nu pot avea loc două referendumuri republicane. În aceeași zi cu alegerile locale generale nu poate avea loc referendum republican de orice tip”</p>
12.	<p>Art.I. – Codul electoral nr. 325/2022 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 426–427, art. 770), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:</p> <p>19. La articolul 240, cifra ”1/3” se substituie cu cifra ”1/4”.</p>	<p><u>Deputat Seregiu Lazarencu</u></p> <p>La Art. I din proiectul de lege, punctul 19 se modifică și va avea următorul conținut:</p> <p>”Articolul 24o. Referendumul local nevalabil</p> <p>(1) Referendumul local se consideră nevalabil dacă la el au participat mai puțin de ¼ din numărul de persoane înscrise în listele electorale în cazul revocării primarului și de 1/5 din numărul de persoane înscrise în listele electorale în cazul problemelor de interes local deosebit.</p> <p>(2) Hotărârea cu privire la declararea referendumului local drept nevalabil se adoptă de către Comisia Electorală Centrală în baza actelor prezentate de consiliile electorale de circumscripție.”</p> <p>Argumentare:</p> <p>Conform art.24o din Codul Electoral, pentru a fi declarat valabil referendumul local urmează să participe cel puțin 1/3 din numărul de persoane înscrise în listele electorale.</p> <p>La moment, acest instrument al democrației participative la nivel local, conform informației publicate pe site-ul Comisiei Electorale Centrale, este practicat mai puțin și doar în unele localități ale țării, fapt care diminuează importanța acestuia.</p> <p>Subsecvent, analiza referendumurilor locale efectuate în Republica Moldova ne permite să constatăm un nivel slab de implicare a cetățenilor, din varii motive, precum: indiferența, lipsa de încredere și a culturii politice, starea socioeconomică precară etc.</p> <p>Pentru comparație, Elveția este statul care a reușit să extragă maximum din practicarea referendumului, iar în SUA referendumul, inclusiv local, a căpătat de-a lungul istoriei o</p>	<p>Nu se acceptă. Propunerea va constitui obiect de reglementare a unui nou proiect ca urmare a examinării suplimentare a subiectului de către autoritatea electorală.</p>

		<p>importanță majoră pentru populație, deoarece aceasta era unul din principalii factori care determinau voința lor politică.</p> <p>În scopul eficientizării și aplicării corespunzătoare a instituției referendumului la nivel local, considerăm oportună stabilirea limitei de participare a persoanelor pentru declararea valabilității acestuia, în dependență de importanța problemei supuse consultărilor cu cetățenii.</p> <p>Astfel, limita de participare de 1/4 din numărul de persoane înscrise în listele electorale va fi necesară doar pentru declararea valabilității referendumului local în cazul revocării primarului, pentru celelalte probleme de interes deosebit, referendumul local va fi declarat valabil dacă la acesta au participat cel puțin 1/5 din numărul de persoane înscrise în listele electorale.</p>	
13.	<p>Art. II. - Articolul 25 alineatul (3) din Legea privind partidele politice, nr. 294/2007, (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 42-44, art. 119), cu modificările ulterioare, va avea următorul cuprins:</p> <p>„(3) Partidele politice organizează și țin evidența contabilă în conformitate cu Legea contabilității și raportării financiare nr. 287/2017, cu standardele naționale de contabilitate și cu ordinele ministrului finanțelor. Pentru a fi confirmată prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale persoana responsabilă de finanțele partidului (trezorierul) trebuie să aibă studii economice sau contabile specializate și să nu dețină funcții de demnitate publică.”</p>	<p><u> Direcția generală juridică </u></p> <p>Art. 55 alin. (3) din Codul electoral nr. 325/2022, stipulează că „<i>pentru a fi confirmată de către organul electoral în calitate de trezorier, persoana desemnată trebuie să aibă studii economice sau contabile specializate și să nu dețină funcții de demnitate publică</i>”. Ținând cont de această prevedere, considerăm că ar fi adecvat să se facă trimitere la articolul menționat din Cod în conținutul normei propuse la art. II din proiect, fără a reproduce integral textul, în scopul evitării repetării normelor juridice.</p> <p><u>Deputat Olesca STAMATE</u></p> <p>1. Articolul II. din proiect se completează cu pct. 1 cu următorul cuprins:</p> <p>”1. La aricolul 21 alineatele (1¹), (4) și (5) vor avea următorul cuprins:</p> <p>”(1¹) Activitatea partidului politic poate fi limitată dacă partidul nu a depus raportul privind gestiunea financiară, sau informațiile necesare pentru efectuarea controlului sau supravegherii finanțării partidului politic, precum și a rapoartelor privind gestiunea financiară a acestuia în termenul și formatul stabilite de Comisia Electorală Centrală.</p> <p>(4) Hotărîrea judecătoreiei, în termen de 10 zile, poate fi atacată cu apel. Apelul este examinat în termen de 15 zile. În cazul limitării activității partidului politic prin hotărâre judecătorească, Ministerul Justiției va solicita Agenției Servicii Publice să noteze în Registrul de stat al persoanelor juridice faptul respectiv.</p> <p>(5) Pe perioada limitării activității partidului politic, acestuia îi este interzisă participarea individuală sau în comun la alegeri și referendumuri, producerea, furnizarea, distribuirea și difuzarea publicității politice, fondarea mijloacelor de informare în masă, organizarea întrunirilor, mitingurilor, demonstrațiilor, pichetărilor și altor acțiuni publice, folosirea tuturor</p>	<p>Pentru claritate si calitatea aplicării se propune menținerea caracterului în format actual al normei.</p> <p>Se acceptă.</p>

tipurilor de depuneri bancare, cu excepția cazurilor când sînt necesare decontări cu contractanții, decontări aferente îndeplinirii contractelor individuale de muncă, decontări pentru repararea prejudiciilor cauzate prin acțiunile partidului politic, decontări pentru plata impozitelor, taxelor și amenzilor.”

2. Propunerea privind modificarea articolului 25 alineatul (3) va deveni punctul 2 al articolului II din proiect.

Argumentare: Amendamentul a fost elaborat la propunerea Comisiei Electorale Centrale și vizează operarea unor modificări la art. 21 din Legea privind partidele politice, condiționate de situația în care, de către organele de supraveghere și control se înregistrează situații, în care partidele politice, pentru a evita aplicarea sancțiunilor depun rapoarte incomplete sau chiar denaturate. Unica modalitate de stabili corectitudinea acestor date din rapoarte, este efectuarea unui control suplimentar, mai detaliat.

În cadrul controlului Comisia Electorală Centrală solicită prezentarea documentelor justificative privind veniturile și cheltuielile partidului politic sau concurentului electoral. Totuși, Comisia Electorală Centrală practic nu are pârghii suplimentare prin care să impună partidul politic sau concurentul electoral să prezinte aceste informații. Din aceste considerente sunt atestate cazuri, în special în cazul partidului politic declarat neconstituțional, cât și a sateliților acestuia, în care formal rapoartele privind gestiunea financiară formal sunt depuse, dar există dubii cu referire la existența documentelor justificative care să confirme veniturile și sau cheltuielile.

În consecință, partidele politice și concurenții electorali desemnați de acestea, care nu respectă disciplina financiară și nu se conformează solicitărilor legale sunt acceptate să își continue activitatea fără a avea o posibilitate reală de a le impune un comportament legal, odată ce limitările de activitate expres prevăzute în legea actuală nu sunt suficient de disuasive și descurajatoare.

Astfel, acest vid legislativ trebuie completat și corespunzător partidele politice care nu respecte disciplina financiară urmează să se conformeze regulilor stabilite, iar în cazul în care nu se conformează, activitatea politică a acestora urmează a fi limitată, inclusiv sau în special prin interdicția de a participa la alegeri.

În acest sens sunt necesare amendamente la art. 21 din legea privind partidele politice, pentru a preveni cazurile de indisciplină financiară a partidelor politice și candidaților desemnați de acestea, prin introducerea unor limitări disuasive și descurajatoare suplimentare

Președintele Comisiei



Olesea STAMATE